

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา ระหว่าง พ.ศ. 2496 ถึง พ.ศ. 2504

เรืออากาศโท วิชาญ ตรีเวทิน

001027

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2515

515820301

THAI-CAMBODIAN RELATIONS FROM 1953 TO 1961

Dhanasarit Satawodin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science
Department of International Relations
Chulalongkorn University

1972

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

.....กรรมการ

.....กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา
ระหว่างปี พ.ศ. 2496 ถึง พ.ศ. 2504

ชื่อ : เรืออากาศโท ธนาสฤษฎ์ สตะเวทิน

แผนกวิชา : ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ปีการศึกษา : 2514

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา ระหว่างปี 1953 ถึง 1961 เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากสำหรับนักศึกษาเกี่ยวกับเอเชียอาคเนย์ พัฒนาการของความสัมพันธ์ในระบายนี้นี้มิได้ดำเนินไปแบบเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในอดีต ในประวัติศาสตร์ก่อนที่ฝรั่งเศสจะสถาปนาอาณาจักรปกครองในกัมพูชา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาเป็นไปอย่างมีแบบฉบับ ไทยมีอิทธิพลเหนือกัมพูชา และกัมพูชาก็ยอมรับสภาพเช่นนั้น แต่กัมพูชาก็ได้พยายามเปลี่ยนแปลงสถานะของตนอยู่เสมอ เมื่อมีโอกาส กราววดีที่ไทยต้องยุ่งยาก กัมพูชาจะเข้าโจมตีไทย และขอรับความช่วยเหลือจากประเทศอื่นให้จัดอิทธิพลของไทยออกไป ในเรื่องนี้กัมพูชาทำได้สำเร็จใน 1864 เมื่อกัมพูชาขอรับอำนาจการปกครองของฝรั่งเศส

ระหว่างปี 1953 ถึง 1961 สภาพความสัมพันธ์ต่างไปจากเดิม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง มิได้เป็นเรื่องของประเทศเพื่อนบ้านสองประเทศอีกต่อไป การเมืองระหว่างประเทศโดยเฉพาะการเมืองระหว่างประเทศในเอเชียอาคเนย์เข้ามามีบทบาทอย่างมากในเรื่องนี้ ทั้งไทยและกัมพูชาต่างก็ต้องตกอยู่ในสภาพของการเมืองระหว่างประเทศแบบ "สงครามเย็น" เช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศทั้งสองใช้นโยบายต่างประเทศที่แตกต่างกัน และไม่อาจเข้ากันได้โดยง่าย ไทยผูกพันตนเองอย่างใกล้ชิดกับประเทศฝ่ายตะวันตก ส่วนกัมพูชาดำเนินนโยบายนิยมความเป็นกลาง หรือตาม

ความหมายที่ถูกตอ้งก็คือ นโยบายการไม่ผูกพันกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใน "สงครามเย็น" ในกรณีเช่นนี้ เมื่อประเทศหนึ่งดำเนินนโยบายที่ได้เลือกแล้วอย่างเหมาะสมเพื่อผลประโยชน์ของตน ย่อมอาจเกิดผลร้ายต่อผลประโยชน์ของอีกประเทศหนึ่งไม่ยากนัก ไม่เป็นเรื่องราวประหลาดใจเลยที่ในระยะเวลาเพียง 3 ปี ระหว่าง 1958 ถึง 1961 กัมพูชาได้ประกาศตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยถึงสองครั้ง

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในวิทยานิพนธ์นี้ ได้แสดงให้เห็นความไม่เป็นมิตรกันในด้านต่าง ๆ ความสัมพันธ์อยู่ในสภาพที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นความสัมพันธ์ที่ราบรื่นน้อยที่สุดอันหนึ่งระหว่างประเทศที่เป็นเพื่อนบ้านกัน ความรู้สึกส่วนตัวของเจาสีหนุ ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีกัมพูชาหลายครั้ง และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งประมุขแห่งรัฐของกัมพูชา ที่มีต่อประเทศไทย และผู้นำของไทย มีส่วนทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองตองยุ่งยากควย ผู้เชี่ยวชาญและนักศึกษากิจการของเอเชียอาคเนย์บางคนเห็นว่า ความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันในอดีต และความยุ่งยากในประวัติศาสตร์ เป็นสาเหตุสำคัญของความสัมพันธ์อันไม่ราบรื่นนี้ แต่บางคนก็เห็นว่า เป็นเพราะความขัดแย้งที่ปรากฏอยู่ในระยะเวลาดังกล่าว และเพราะอิทธิพลของ "สงครามเย็น" อย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์นี้พบว่า สาเหตุของความไม่ราบรื่นในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชานั้น มาจากทั้งความขัดแย้งในอดีตและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างระยะเวลาดังกล่าว

ความยุ่งยากในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองนี้ เป็นเรื่องทางการเมือง แม้ว่จะความสัมพันธ์ทางการเมืองจะยุ่งยาก หรือแม้ในระยะที่ระงับความสัมพันธ์ระหว่างกัน ไทยและกัมพูชาก็ยังร่วมมือกันอยู่บ้างในทางเศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นได้จากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง ตั้งแต่ปี 1957 เป็นต้นมา โดยที่ความขัดแย้งเป็นเรื่องของการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองจึงยอมเปลี่ยนแปลงไปตามความเปลี่ยนแปลงภายในประเทศทั้งสอง และความเปลี่ยนแปลงของการเมืองระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียอาคเนย์.

3

THESIS TITLE : Thai-Cambodian Relations from 1953 to 1961
NAME : Mr. Dhanasarit Satawedim
DEPARTMENT : International Relations
ACADEMIC YEAR : 1971

ABSTRACT

Relations between Thailand and Cambodia during 1953 and 1961 are of great interest to students in Southeast Asian Affairs. The development of the relations does not resemble the pattern of traditional relations. In the history, before France established her protectorate in Cambodia, the relations between the two neighbours developed in a rather typical way. Cambodia had been under Thai overlordship. She had tried in various occasions to alter the situation. Each time Thailand was found in a difficult situation, Cambodia attacked her and received aids from outside powers to balance Thai influence. Cambodia succeeded in the matter in 1864 when she accepted the French protectorate.

During 1953 and 1961, the pattern changed. The relations were no more the affairs between the two neighbouring countries. International politics especially Southeast Asian politics had played a considerable role. During this period, Thailand and Cambodia had fallen in the arena of "Cold War" in the same way as other countries. The two countries adopted different policies.

7

While Thailand had aligned herself closely to the West, Cambodia had advocated the policy of neutralism or, for more accurate signification, non-alignment. In this situation, when one nation followed a properly chosen step of foreign policy for its interest, it occasionally affected the interest of the other. It is of no surprise that within three years from 1958 to 1961, Cambodia had twice broken her diplomatic relations with Thailand.

The relations between the two countries during the period limited in this thesis showed mutual antagonism in various ways. The situation of the relations may be accurately described as one of the least cordial relations between neighbouring countries. Among other things, personal feeling of Cambodian Chief of State, Prince Norodom Sihanouk, towards Thailand and Thai leaders contributed a considerable part to the bad relations between the two countries. Some specialists and students in Southeast Asian Affairs consider traditional antagonism as the major cause of the strained relationship while some others put the weight on current hostilities and influence of the "Cold War" competition. It is found, however, in this thesis that the causes of the difficulties in the relations had arisen from both traditional hostilities and current conflicts.

The difficulties in the relations between the two countries are found the matter of mere politics. While the political relations were in difficult condition and even during the absence of diplomatic ties, Thailand and Cambodia have co-operated in social

and economic fields. The operation of the Committee for the Development of the Lower Mekong Basin since 1957 has proved the fact. As the difficulties are the matters of politics, they are the matters of change. When internal conditions in each country change or when international politics effecting Southeast Asia changes, Thai-Cambodian relations consequently change.

คำนำ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา ระหว่าง 1953-1961" นี้ เป็นการสนองตอบความปรารถนาส่วนตัวของผู้เขียน ในการที่จะศึกษาสภาพความสัมพันธ์ที่ประเทศไทยมีอยู่กับประเทศเพื่อนบ้าน กัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดกับประเทศไทยอย่างมาก ทั้งทางสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาจึงทำให้ผู้เขียนสามารถเข้าใจในกิจการของประเทศไทยในค่านหนึ่งค่านนี้ และผู้เขียนเลือกระยะเวลาระหว่างปี 1953 ถึง 1961 ก็เป็นเพราะผู้เขียนได้พบว่าในระยะเวลาดังกล่าว ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองเป็นไปอย่างไรบ้างและเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตมาก ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการในประเทศทั้งสอง และในการเมืองระหว่างประเทศในเอเชียอาคเนย์

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณบุคคลผู้ซึ่งเป็นทั้งบิดาและอาจารย์ของผู้เขียนเอง คือ อาจารย์เจือ สตะเวทิน ซึ่งก็รวมสนใจในเรื่องนี้เช่นเดียวกับผู้เขียน และได้นำแนะผู้เขียนในค่านต่าง ๆ เกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ ตลอดจนสนับสนุนผู้เขียนในค่านความคิดและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ด้วย และผู้เขียนก็ต้องขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ กระมล ทองธรรมชาติ ผู้ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์นี้ ในการที่กรุณาแนะนำและแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จเรียบร้อย นอกจากนี้ผู้เขียนก็ขอขอบพระคุณต่อ อาจารย์ อ่ำพบ นะมาตย์ และอาจารย์ สมบูรณ์ สุขสำราญ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์นี้ แม้ไม่ได้รับการร้องขอจากผู้เขียนก็ตาม พระคุณของท่านทั้งหลายนี้ จะอยู่ในความทรงจำของผู้เขียนตลอดไป

การที่ผู้เขียนได้ทำวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จ ผู้เขียนได้รับกำลังใจอย่างมากจากมารดาของผู้เขียน คือ คุณแม่ฉนิศรา สตะเวทิน ตลอดจนพี่ชายและน้องสาวทั้ง 4 คนของผู้เขียน เพื่อนรักอีกบางคนที่มีส่วนสนับสนุนในค่านนี้อย่างมาก ผู้เขียนต้องขอขอบคุณ

ไว้ ค. ที่นี้ควย

ในคานการพิมพ์ ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณ พลเรือตรี สัมฤทธิ์ ชาติกันทน
ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการวิจัยทางแพทย์ขององคการ สปอ. และเจ้าหน้าที่ในสำนัก
งานนี้เป็นอย่างมากที่ได้ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนเป็นอย่างดี และในเรื่องนี้ ผู้เขียน
คงขอขอบคุณ คุณชวนพิศ วรพันธุ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนในการจัดทำ -
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนทำให้ขอเขียนของผู้เขียนกลายเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้นมาได้.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
คำนำ	๙
บทนำ	๑๑
บทที่	
1. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาก่อนกัมพูชาได้เอกราช	1
1.1 อิทธิพลของไทยเหนือกัมพูชา	1
1.2 การปกครองของฝรั่งเศส	๑๓
1.3 ความขัดแย้งระหว่างไทยกับฝรั่งเศสกรณีกัมพูชา	13
2. การต่อสู้เพื่อเอกราชของกัมพูชา	29
2.1 การดำเนินงานของขบวนการชาตินิยม	31
2.2 การดำเนินงานของเจ้าสีหนุและผู้สนับสนุน	34
2.3 ไทยกับการต่อสู้เพื่อเอกราชของกัมพูชา	35
3. สภาพความสัมพันธ์	40
3.1 ความสัมพันธ์หลังการได้เอกราชของกัมพูชา	43
3.2 การเจรจาที่กรุงเทพฯ ๑ 1958	57
3.3 การระงับความสัมพันธ์ทางการทูต 1958	65
3.4 การรื้อฟื้นความสัมพันธ์ 20 กุมภาพันธ์ 1959	73
3.5 การตัดสัมพันธ์ทางการทูต 1961	76

(สารบัญ - ต่อ)

บทที่	หน้า
4. สาเหตุแห่งความขัดแย้ง	98
4.1 ความรู้สึกส่วนตัวของเจ้านิพนธ์	98
4.2 ความต้องการแผขยายอาณาเขตของไทย	104
4.3 ความขัดแย้งเรื่องเขตแดน	111
4.4 ทัศนคติที่แตกต่างกันในสงครามเย็น	120
5. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	129
บรรณานุกรม	133
ประวัติการศึกษา	144

!

แด

" สกະเวทิน "

บทนำ

ความสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาระหว่างปี ค.ศ. 1953 ถึง 1961 อันเป็นระยะตั้งแต่การไต่เอกราชของกัมพูชา จนถึงกรณีที่กัมพูชาประกาศตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยเป็นครั้งที่สองนั้น นับเป็นเรื่องที่ควรแก่การสนใจอย่างมากในประเทศไทย เพราะกัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับไทยทั้งทางสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงในคานาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประเทศหนึ่ง ย่อมมีผลกระทบต่ออีกประเทศหนึ่งอย่างแน่นอน

ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวิทยานิพนธ์นี้ มีเหตุการณ์สำคัญปรากฏขึ้นอย่างมากในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา กัมพูชาได้ประกาศตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยถึงสองครั้ง ซึ่งทั้งสองครั้งนี้เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ห่างกันเพียงประมาณ 3 ปีเท่านั้น คือ ครั้งแรก ในวันที่ 1 ธันวาคม 1958 และครั้งที่สอง ในวันที่ 23 ตุลาคม 1961 หลังจากที่มีความสัมพันธ์ได้รับการสถาปนาขึ้นใหม่ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 1959 นอกจากนั้น เรื่องความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองนี้ ยังถูกเสนอเป็นทางการต่อองค์การระหว่างประเทศอีกด้วย กัมพูชาได้ยื่นฟ้องไทยต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในกรณีอียิปต์เหนือดินแดนอันเป็นที่ตั้งของปราสาทพระวิหาร ในปี 1959 ซึ่งเป็นการทำให้ความขัดแย้งระหว่างประเทศสองประเทศได้รับการพิจารณาจากสังคมระหว่างประเทศ และยิ่งปรากฏอีกว่า ประเทศทั้งสองได้อาศัยองค์การระหว่างประเทศ เป็นเครื่องแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันด้วย ดังจะเห็นได้จาก การปฏิบัติงานของยูเนสโกของเลขาธิการสหประชาชาติในปี 1959 และการตกลงกันระหว่างไทยกับกัมพูชาในปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ ภายใต้การสังเกตการณ์ของเลขาธิการสหประชาชาติในปี 1960

ด้วยความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในระบอบเวลาดังกล่าว วิทยานิพนธ์นี้จึงพยายามที่จะศึกษาสภาพความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่แท้จริง และวิวัฒนาการ

ของความสัมพันธ์ในระยะต่าง ๆ ในช่วงเวลาประมาณ 8 ปีนี้ นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของวิทยานิพนธ์นี้ ยังเป็นไปเพื่อค้นหาสาเหตุต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองด้วย

วิธีการศึกษา

โดยเหตุที่วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาถึงพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วิธีการศึกษาจึงมีลักษณะเป็นการศึกษาทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) โดยศึกษาแบบพรรณนา (Description) แต่ขณะเดียวกัน ก็ได้พยายามใช้การศึกษาแบบวิเคราะห์ (Analysis) สอดแทรกไปด้วยทุกตอน และในตอนที่เกี่ยวกับการหาสาเหตุในเรื่องต่าง ๆ นั้น ได้ใช้วิธีวิเคราะห์อย่างมาก

การได้มาซึ่งหลักฐานต่าง ๆ ผู้เขียนได้ยึดเอกสารที่มีลักษณะเป็นกฎหมายและสนธิสัญญาระหว่างประเทศเป็นหลัก ส่วนที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์และความคิดเห็นนั้น ได้ศึกษาจากบทความของผู้เชี่ยวชาญในกิจการเกี่ยวกับเอเชียอาคเนย์หลายท่าน ประกอบกับการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในคานันบ้างพอควร และจากการศึกษามหาความและความคิดเห็นต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เขียนได้นำมาประมวลเข้ากับเหตุการณ์ และหลักฐานต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ และนำมาเป็นความคิดเห็นในวิทยานิพนธ์นี้ ปรากฏว่าผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระ และไม่มีผู้เชี่ยวชาญเลยกล่าวถึงมาก่อนอยู่บางพอสมควร อนึ่ง ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ เอกสารประกอบการศึกษาส่วนมากเป็นภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ปีต่าง ๆ ที่กล่าวถึงในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนจึงถือปีทางคริสตศักราชเป็นแนว ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป เพราะเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนี้ มักเป็นภาษาทั้งสองมากกว่าภาษาไทย อย่างไรก็ตาม บางกรณี ก็ได้ใช้ปีทางพุทธศักราชอยู่บางเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ เมื่อใดที่ใช้ปีพุทธศักราชก็จะได้ระบุอักษรย่อ "พ.ศ." ไว้ทุกโอกาส

การเสนอเรื่อง

ในการเสนอเรื่องของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนได้ใช้วิธีการวิเคราะห์และวิธีพรรณนา (Description & Analysis) ควบคู่กันไป โดยแบ่งเป็นบท ๆ ดังนี้

บทที่ 1 ว่าด้วยวิวัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา ก่อนที่ฝรั่งเศสจะสถาปนาการปกครองในกัมพูชา และพิจารณาการปกครองของฝรั่งเศสในกัมพูชา โดยพิจารณาเน้นถึงความขัดแย้งระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในกรณีกัมพูชา

บทที่ 2 ว่าด้วยการต่อสู้ของกัมพูชาเพื่อการเป็นเอกราช และความเกี่ยวข้องของไทยในการต่อสู้ดังกล่าวของกัมพูชา

บทที่ 3 ว่าด้วยวิวัฒนาการของสภาพความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในระบอบตั้งแต่ปี 1953 ถึง 1961 ถือได้ว่า บทนี้เป็นบทหลักบทหนึ่งของวิทยานิพนธ์

บทที่ 4 เป็นการวิเคราะห์หาสาเหตุต่าง ๆ ที่มีบทบาททำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองในระยะเวลาอัน เป็นบทหลักอีกบทหนึ่งของวิทยานิพนธ์

บทที่ 5 เป็นบทสรุป และได้พิจารณาลักษณะของสภาพความขัดแย้งว่ามีลักษณะทางการเมืองมากกว่าด้านอื่น และพบว่า ประเทศทั้งสองไทยก็ถือผลประโยชน์แห่งชาติเป็นพื้นฐานในการวางนโยบายต่างประเทศที่ได้ดำเนินต่อกัน .
